

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра іноземних мов

Інститут вищої освіти НАПН України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Донбаський державний педагогічний університет
Українська асоціація когнітивної лінгвістики і поетики
Всеукраїнська асоціація з мовного тестування та оцінювання

ЯКІСНА МОВНА ОСВІТА
У СУЧАСНОМУ ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ:
ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

*Матеріали I Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 листопада 2017 року)*

Суми
Сумський державний університет
2017

Отрощенко Л.С.
Сумський державний університет

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВНЗ НІМЕЧЧИНИ

Вища освіта Німеччини характеризується поєднанням академічного та практичного навчання, новітніми технологіями викладання, використанням інноваційної методики навчання.

Саме сучасна інноваційна методика навчання, на думку німецьких вчених, є одним із чинників розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців.

Так, у роботі німецького науковця Фаді Мозена (Fadi Mohsen) знаходимо характеристики, притаманні інноваційним методам навчання, а саме:

- гнучкість;
- адаптивність;
- інтерактивність;
- індивідуальність;
- мультимедійність [5, 31].

У викладанні іноземних мов ключовими дидактичними принципами, рекомендованими Гете Інститутом є:

- орієнтованість на дію (нім. Handlungsorientierung);
- орієнтованість на розвиток іншомовної компетентності (нім. Kompetenzorientierung);
- орієнтованість на студентів (нім. Lernerorientierung);
- активізація навчальної діяльності студентів (нім. Lerneraktivierung);
- інтерактивність (нім. Interaktionsorientierung);
- сприяння автономному навчанню (нім. Förderung von autonomen Lernen);
- інтеркультурологічна орієнтованість (нім. Interkulturelle Orientierung);
- орієнтованість на мультилінгвальність (нім. Mehrsprachigkeitsorientierung);
- орієнтованість на виконання завдань (нім. Aufgabenorientierung) [3, 26].

На думку німецького науковця Петера Йегера (Peter Jäger), найбільш ефективними методами навчання є *групова робота*,

дискусія, рольова або ділова гра. Найбільш невдалими методами науковець вважає доповідь студента або викладача та фронтальне опитування [4, 249].

Також науковець зазначає, що у вищій освіті Німеччини широко використовується метод проектів, який передбачає самостійну роботу студентів над обраною темою-проблемою та містить відбір, розподілення, систематизацію матеріалу.

Не можна не погодитись із Ф. Штоллером (F. Stoller), який зазначає, що проектна робота у різних її формах має певні спільні характерні риси, оскільки вона:

- зосереджена на вивченні змісту проблеми. Центром уваги проектів є життєві питання і теми, що викликають професійний інтерес у студентів;
- зорієнтована передусім на студента, хоча й викладач відіграє важливу роль, пропонуючи свою підтримку та рекомендації протягом усього процесу;
- побудована на співпраці, а не на конкуренції. Студенти можуть працювати самостійно, парами, у невеличких групах або ж усією групою, щоб завершити проект, обмінюючись ресурсними матеріалами, ідеями та досвідом упродовж виконання проекту;
- сприяє отриманню вмінь і навичок обробки інформації з різних джерел, віддзеркалюючи життєві практичні завдання, з якими студенти зіткнуться у майбутньому професійному середовищі;
- має кінцевий продукт (наприклад, усна, стендова презентація, дисплей матеріалів, доповідь або вистава), яким можна поділитися з іншими, що надає проекту реального значення;
- мотивує, стимулює, уповноважує та захоплює. Проектна робота, як правило, зміцнює впевненість студентів, самоповагу та самостійність, а також сприяє удосконаленню мовленнєвих умінь студентів, поглибленню знань з предмета і розвитку пізнавальних здібностей [6, 14].

У навчальному процесі ВНЗ Німеччини також широко використовуються тренінги, орієнтовані на розвиток конкретного вміння або навички, необхідні для більш професійного виконання поставленого завдання. Під час проведення тренінгу використовуються новітні методики та сучасні технічні засоби.

З метою вдосконалення іншомовних комунікативних навичок майбутніх фахівців під час навчання також широко використовуються комунікативні тренінги. Так, у Європейському

університеті під час підготовки фахівців спеціальності «Європейські науки» кожного семестру проводяться комунікативні тренінги. Тренерами є досвідчені консультанти з питань спілкування та ораторського мистецтва.

З метою стимулювання творчої активності студентів, розвитку навичок генерування ідей у вищій освіті Німеччини досить поширений метод «*мозкового штурму*» (англ. brainstorming), під час якого члени групи висловлюють спонтанні ідеї стосовно заданої теми, після чого всі ідеї обговорюються, відхиляються або розвиваються далі [2, 65].

Надзвичайно поширеним у навчальному процесі вищої освіти країни є використання методу *ділової гри*.

Як зазначає німецький дослідник Ульріх Бльотц (Ulrich Blötz), «дидактичним позитивом цього методу є те, що учасники гри стають частиною навчального процесу, маючи належне мотиваційне забезпечення та демонструючи зацікавленість грою» [1, 13].

Більш детально вплив методу ділової гри на розвиток професійної компетентності фахівців був досліджений Фаді Мозенем, який у дисертаційному дослідженні, присвяченому цьому питанню, визначає головні здібності та навички, що отримують студенти під час участі у діловій грі:

- ідентифікувати, аналізувати проблеми та пропонувати їх теоретичне вирішення;
- опрацьовувати різні стратегії вирішення проблем та обирати найбільш придатну стратегію;
- приймати остаточне рішення, конкретизувати його та симулювати процес;
- конструктивно та ефективно спілкуватися у групі;
- відповідати за власні вчинки та рішення [5, 101].

Ще одним широко уживаним методом у викладанні іноземних мов є *рольова гра* (нім. Rollenspiel). Під час проведення цього інтерактивного методу навчання моделюються соціальні та професійні проблемні ситуації. Учасники гри, отримавши певні ролі, мають знайти й використати методи для вирішення тієї чи іншої проблеми. За процесом прийняття рішення спостерігають інші учасники і викладач/тренер.

Іншим популярним методом, який широко використовується викладачами іноземних мов країни, є *кейс-метод* (метод аналізу конкретних ситуацій). Цей метод передбачає аналіз і групове

обговорення іноземною мовою гіпотетичних або реальних ситуацій, що можуть бути представлені у вигляді опису, відеофільму тощо. Під час обговорення студенти виконують активну роль, а викладач (інструктор) спрямовує та контролює їх роботу.

Ще одним поширеним методом є метод *моделювання ситуацій* (англ. simulation), під час використання якого студенти моделюють конкретну ситуацію іноземною мовою, визначаючи її наслідки.

Отже, проаналізувавши інноваційні методи навчання, які використовуються на уроках іноземних мов у вищій освіті Німеччини, можна відзначити притаманний їм позитивний вплив на здібність майбутніх фахівців генерувати, структурувати та класифікувати ідеї, збирати та аналізувати інформацію, готувати альтернативні рішення, ефективно взаємодіяти із партнерами, вирішувати проблеми засобом іноземних мов. На нашу думку, ознайомлення із досвідом використання німецькими педагогами інноваційних методів навчання є дуже корисним щодо доцільності активного застосування їх у підготовці вітчизняних фахівців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Blötz U. Grundzüge einer Planspiele – Didaktik. Planspiele in der beruflichen Bildung. Abriss zur Auswahl. Konzeptionierung und Anwendung von Planspielen. – Bielefeld. – 2001. – 68 S.
2. Die Soft Skills//Staufenbiel.de/ Wirtschaftswissenschaftler. – Sommersemester 2009. – Band 1, 30. Auflage. – S. 59–69.
3. Ende K., Grotjan R., Kleppin K., Mohr I. Curriculare Vorgaben und Unterrichtsplanung/ K. Ende, R. Grotjan, K. Kleppin, I. Mohr. – Klett-Langenscheidt: München. 2013. – 152 S.
4. Jäger P. Der Erwerb von Kompetenzen als Konkretisierung der Schlüsselqualifikationen – eine Herausforderung an Schule und Unterricht: Dissertation / P. Jäger. – Passau: Lehrstuhl für Schulpädagogik, 2002. – 280 S.
5. Mohsen F. Internetbasierte Lehr-/ Lernmethoden für die wirtschaftswissenschaftliche Hochschulausbildung. Konzeption und prototypische Implementierung am Beispiel eines Planspiels: Dissertation zur Erlangung des wirtschaftswissenschaftlichen Doktorgrades der wirtschaftswissenschaftlichen Fakultät der Universität Göttingen / F. Mohsen. – Göttingen. – 2002. – 238 S.
6. Stoller F. L. Project work. A means to promote Language content. Forum / F. L. Stoller. – 1997. – 35/4.